

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

BEGREPPSLISTA LITTERATUR OCH DRAMATIK I ANTIKENS GREKLAND

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Akajerna

Ett namn för de grekiska krigarna i *Iliaden*. Ofta synonymt med "greker" i den tidiga litteraturen.

Akilles

Hjälte i *Iliaden*, känd för sin styrka och vrede. Hans konflikt med Agamemnon driver delar av handlingen i det trojanska kriget.

Allmänna skolor

Fanns i vissa städer för pojkar, men var inte tillgängliga för alla samhällsgrupper.

Amfiteater

En öppen scen med halvcirkelformade sittplatser där grekiska dramer – tragedier och komedier – framfördes för publiken.

Amfora

Typ av grekiskt keramikföremål med målade motiv från mytologin.

Aristoteles

Platons elev och en annan viktig filosof. Skrev om vetenskap, filosofi, litteratur och logik. Hans idéer influerade västerländsk tankevärld i tusentals år.

Athena

Gudinna för vishet och krig. Förekommer ofta som hjälpare till hjältar som Odysseus.

Bevarade verk

Många grekiska litterära och dramatiska texter har överlevt genom avskrifter och fortsätter att användas i studier och teater.

Chorus-dans

Sång- och dansnummer i grekisk komedi där kören kommenterade händelserna.

Episk diktning

Berättande diktform i lång vers, ofta med teman som hjältar, gudar och krig. Framfördes muntligt, ofta på hexameter. Exempel: *Iliaden* och *Odyssén*.

Grekisk mytologi

En samling berättelser om gudar, hjältar och mytiska varelser som låg till grund för mycket av antik litteratur.

Hjälteepos

Lång berättelse på vers som skildrar hjältares stordåd. Exempel: *Iliaden* och *Odyssén*.

Katarsis

Den känslomässiga rening publiken upplever efter att ha sett en tragedi.

Komedi

En humoristisk teaterform med syfte att underhålla och ibland driva med samhället, politiken eller kända personer. Drama med lyckligt slut. Började som samhällssatir och utvecklades till humoristisk underhållning.

Kulturella normer

Samtida värderingar om moral, mod och ära.

Kulturellt arv

Den påverkan som t ex den grekiska litteraturen haft på eftervärlden – inom teater, språk, moral, filosofi och konst.

Kylix

Grekisk dryckeskalk. Vanligtvis dekorerad med scener från mytologin.

Källkritik

Viktig metod i antikens historieskrivning. Byggs på att jämföra ögonvittnesskildringar och dokument.

Kör (chorus)

Grupp sångare och dansare i grekisk teater.
Kommenterade handlingen och uttryckte
samhällets röst.

Ler- och vaxplattor

Tidiga skrivmedier där man kunde rista in text.
Återanvändbara och vanliga i
utbildningssammanhang.

Modern påverkan

Att exempelvis antikens kultur lever vidare i
samtida litteratur, film och scenkonst.

Muntlig tradition

Berättelser överfördes muntligt från generation till
generation innan de skrevs ner.

Oden och hymner

Poetiska texter som hyllade gudar och hjältar, ofta
skrivna med känslösamt och högtidligt språk.

Papyrus

En sorts papper gjort av växten papyrus, vanligt i
antikens Egypten och Medelhavsområdet.

Pergament

Ett skrivmaterial gjort av djurhud som användes för
att skriva texter i antiken.

Privatlärare

Enskilda lärare som anställdes av rika familjer för
att undervisa deras barn.

Satir

Kritisk och ofta humoristisk form av
samhällskommentar, vanlig i antika komedier.

Sexfotad hexameter

Versmått med sex betonade enheter per rad.
Användes i episk diktning för rytm och
minneshjälp.

Symboler och liknelser

Stilgrepp i berättarkonst. Används för att förstärka
känslor och skapa bilder i läsaren eller lyssnarens
huvud.

Tragedi

Dramatisk genre som slutar olyckligt. Handlar ofta
om hjältar som kämpar mot sitt öde.

Tragedi

En sorglig och allvarlig teaterform som ofta slutar
med hjälten i olycka. Vanliga teman var skuld, öde
och moral.

Tragisk hjälte

Huvudperson i en tragedi, ofta av hög status, som
drabbas av ett oundvikligt och ofta självförvållat
fall.

Troja

Stad i Mindre Asien (dagens Turkiet). Scen för det
trojanska kriget som är utgångspunkt för många
grekiska myter och litterära verk.

Trojanska kriget

Ett mytiskt krig mellan grekerna (akajerna) och
staden Troja. Bakgrund till flera antika berättelser
och myter.

Ödesbestämmdhet

Tanken att människans liv och handlingar är
förutbestämda av gudarna och inte går att undvika.